

השפעת הסביבה בפרשת קרח

השפעת השכנות

"ודתן ואבירם" מכאן אמרו **אוי לרשע אוי לשכנו**. דתן ואבירם לפי שהיו שכנים של קרח שהיה שרוי בדרום דכתיב (במדבר ג) "משפחות בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה" דגלו של ראובן סמוך להם שנאמר (שם ב) "דגל מחנה ראובן תימנה" אבל דגלו של יהודה היה במזרח ויששכר וזבולן עמו שנא' "והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה" וסמוכין להן משה ואהרן דכתיב "והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו" **לפי שהיו אלו סמוכין לתורה זכו להיות בני תורה** כדכתיב (תהלים ס) "יהודה מחוקק" וכתוב (ד"ה א יב) "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" וכתוב (שופטים ה) "וזבולן מושכים בשבט סופר". ודתן ואבירם שהיו שכנים לקראת בעל מחלוקת לקו עמו ואבדו מן העולם (במדבר רבה יח ה)

השפעת הדורות שלפניו

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ולמה לא כתיב בן יעקב או בן ישראל? זש"ה (בראשית מט) "**בסודם אל תבא נפשי**" אלו המרגלים "**בקהלם אל תחד כבודי**" זה קרח. אמר יעקב לפני הקב"ה: רבש"ע לא במרגלים ולא במחלוקת של קרח לא יזכר שמי על אותן הרשעים, ואימתי יזכר שמי כשהן מתייחסין ועומדין על הדוכן "...בן אסיר בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל" (במדבר רבה יח ה)

השפעת הדורות שאחריו

וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו וראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו שמואל ששקול כנגד משה ואהרן אמר בשבילו אני נמלט וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש שנא' (ד"ה כח) כל אלה בנים להימן אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש טעה ותלה בעצמו ולא ראה יפה לפי שבניו עשו תשובה ומשה היה רואה (רש"י במדבר טז ז)

השוואה לאחרים

על ידי מה נחלק על ידי אליצפן בן אחי אביו שנעשה נשיא על משפחתו "ונשיא בית אב למשפחות הקהתי אליצפן בן עוזיאל" אמר קרח: ארבעה אחים היו אחי אבא "ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועוזיאל" עמרם הבכור זכה אהרן בנו לגדולה ומשה למלכות, מי ראוי ליטול את השנייה לא השני שנאמר "ובני קהת עמרם ויצהר" אני בנו של יצהר הייתי ראוי להיות נשיא על משפחות והוא עשה בנו של עוזיאל. קטן של אחי אבא יהי גדול עלי הריני חולק עליו ומבטל כל מה שנעשה על ידו (במדבר רבה יח ב)

מקבל אהדה וכח מהציבור - התלוצצות

"...ובמושב לצים, זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ועל אהרן. מה עשה, כינס כל הקהל, שנאמר "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" התחיל לומר ליצנות, ואומר להן, אלמנה אחת היתה בשכונתי ועמה שתי נערות יתומות והיתה לה שדה אחת. באתה לחרוש אמר לה משה "לא תחרוש בשור וחמור יחדו", באתה לזרוע אמר לה משה "שדך לא תזרע כלאים", באתה לקצור ולעשות ערימה, אמר לה: הניחי לקט שכחה ופאה. באתה לעשות גורן, אמר לה: תני תרומה ותרומת מעשר ומעשר ראשון ומעשר שני. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. מה עשתה, מכרה את השדה ולקחה שני כבשות ללבוש מגזותיהן וליהנות מפירותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה: תני לי את הבכורות שכך אמר לי הקב"ה "כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר". הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. הגיע זמן גיזה וגזזה אותן, אמר לה: תני לי ראשית הגז שכן אמר לי הקב"ה "וראשית גז צאנך תתן לו". אמרה: אין לי כח לעמוד באיש הזה הרי אני שוחט אותן ואוכלתן. כיון ששחטן, אמר לה: תני לי הזרוע והלחיים והקיבה. אמרה לו: אפילו ששחטתי אותן לא נצלתי מידו. הן עלי חרם. אמר לה, תנה לי שכך אמר הכתוב "כל חרם בישראל לך יהיה". נטלה והלך לו. הניחה בוכה היא ושתי בנותיה" (מדרש תהלים א)

השפעה על הדורות הבאים

אמר ר' ברכיה: כמה קשה המחלוקת, שבית-דין של מעלה אין קונסים אלא מבן עשרים שנה ומעלה, ובית-דין של מטה מבן י"ג, במחלוקתו של קרח תינוקות בן יומן נשרפו ונבלעו בשאול תחתית דכתיב "ונשיהם ובניהם וטפם וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה" (במדבר רבה יח ד)

אשתו הצילתו

"ואון בן פלתי" אמר רב: און בן פלתי אשתו הצילתו, ואמרה ליה מה לך בהדי פלוגתיה, אי אהרן כהנא רבא את תלמידא, אי קרח כהנא רבה את תלמידא, ...מה עבדת? אשקיתיה חמרא וארוויתיה ואגניתיה בערסא והוה יתבא אבבא היא וברתה וסתרא למזייה כל מאן דאתא בשביל און בעלה כיון דחזייה הדור, אדהכי והכי אבלעינהו, היכי דכתיב (משלי יד) "חכמת נשים בנתה ביתה" - זו אשתו של און (במדבר רבה יח כ)